

INTERVJU

Dr. Peter Starič

Kar se sedaj počne, je izgubljanje dragocenega časa

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Peter Starič se je rodil 2. 9. 1924 v Ljubljani. Zaradi posledic na zdravju, ki mu jih je zapustila italijanska internacija, je študij elektronike končal šele leta 1961. Še kot študent je od leta 1951 delal na oddelku za fiziko Medicinske fakultete v Ljubljani, kjer je izdeloval elektronske merilne instrumente. Prvič se je še kot študent zaposlil leta 1956 v Iskri. V letih 1967–1970 je delal pri podjetju Tektronix, Inc. v ZDA, ki je bilo takrat vodilno podjetje za izdelavo osciloskopov. Po vrnitvi se je poskušal zaposliti na oddelku za meritve na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani, vendar je temu nasprotoval skoraj ves profesorski zbor, zato se je leta 1971 spet zaposlil v Iskri, kjer se je njegovo »delo« končalo z dvema letoma redne navzočnosti na delovnem mestu – brez dela. Leta 1981 se mu je posrečilo dobiti službo na Inštitutu Jožefa Stefana, od leta 1989 do upokojitve (1994) pa na Elektroinštitutu Milana Vidmarja. Tam je leta 1991 doktoriral s področja širokopasovnih ojačevalnikov. O tem je s soavtorjem Erikom Marganom napisal knjigo (v angleščini), ki jo je izdala založba Springer/Kluwer. Od upokojitve dalje piše poljudnoznanstvene članke, eseje, recenzije in aktualnopolitične članke. Nazadnje je napisal knjigo *Atomska bomba*, ki je izšla leta 2007 pri založbi Didakta. V kratkem bo pri založbi Nova obzorja (izdajatelj tednika *Demokracija*) izšla njegova knjiga *Moje življenje v totalitarizmu*.

Spadate med tehniške izobražence, vendar imam pri branju vaših kolumn vtis, da se precej ukvarjate s politično zgodovino 20. stoletja. Vas zgodovina privlači?

Če pogledate mojo knjižnico v sobi, vidite, da imam precej knjig, ki se nanašajo na zgodovino, od Ljuba Sirca pa vse do knjige haaške tožilke Carle del Ponte. O njej lahko povem, da sem najprej kupil njen angleški original *Madame the Prosecutor* in o njem napisal recenzijo v angleščini, ki je objavljena na straneh *amazon.com*. Mimogrede, tista recenzija je doživela nekaj srbskih napadov. Še bolj pa so se spravili name, ko sem tam objavil recenzijo knjige C. Ingrao & T. A. Emmert, *Confronting the Yugoslav Controversies*. Ko sem spoznal, da kakršna koli racionalna razprava z mojimi srbskimi kritiki ni mogoča, sem recenzijo umaknil. Pametnejši odneha! Ko je

izšla tudi slovenska izdaja *Gospa tožilka*, sem hotel angleško knjigo poslati hčerki in kupiti slovensko. Pa sem videl, da je spremno besedo k slovenski izdaji napisal dr. Ljubo Bavcon, zato te knjige nisem kupil. Bavconova spremna beseda je nekaj podobnega, kot da bi knjigi o holokavstu spremno besedo napisal Adolf Eichmann, ki je bil specialist za take stvari. In to sem sporočil tudi gospe del Pontejevi. Pa je odgovorila, da ni vedela, komu so dali možnost, da napiše spremno besedo.

Se pravi, da ni reagirala?

Po svoje je. Poslala mi je en izvod slovenske različice in mi svetovala, naj kljub prvotni nameri vseeno pošljem svoj angleški izvod hčerki v Panamo, kar sem storil. Kasneje sem z gospo del Pontejevo izgubil stik, ker sem se ukvarjal predvsem z angleško izdajo, na moje pisanje pa ni več odgovorila. Naj še omenim, da v knjigi *Gospa tožilka* govori tudi o povojnih pobojih pri nas, ki so še nerešen problem.

Vaše priljubljeno področje je druga svetovna vojna, predvsem v mednarodnem smislu.

Natančno tako.

In kaj je razlog za to?

Ena stvar je, ker sem to obdobje tudi sam doživljal, vedno pa me je zanimalo tudi, kaj je v ozadju. Videl sem, denimo, bombnike, ki so v letih 1943–1945 množično leteli čez Ljubljano bombardirati tretji rajh. Ker sem tehnično izobražen, sem to raziskoval in po mnogih letih tudi objavljaj članke o tem v reviji *Obramba*. Poleg tega je v zvezi z dogodki, ki so se odvijali proti koncu vojne na Tržaškem, zanimivo prebrati knjigo Jeoffreyja Coxa z naslovom *Race for Trieste*, ki je izšla leta 1947 in so jo ponatisnili leta 1977.

Svoje izkušnje pa ste zbrali v svoji knjigi?

Tako nekako. Vendar se zapleta z založbami, saj sem najprej svoje spomine napisal v angleščini.

Omenili ste svojo izkušnjo iz druge svetovne vojne, to je bila aretacija in deportaci-

ja v fašistično taborišče Gonars. O tem je knjigo napisal tudi slikar Marijan Tršar.

Njegovo knjigo *Dotik smrti* sem prebral. Njega tam nisem srečal, srečal pa sem slikarja Nikolaja Pirnata, ko sem bil v taboriščni bolnišnici. Tam me je celo narisal, vendar bolj od daleč, hkrati s sotrpinom Lebezom, vendar sploh nisva vedela, da naju riše.

Kaj je bil povod za vašo aretacijo?

Bil je dan po koncu šolskega leta, 26. junija 1942 torej, ob petih zjutraj. Verjetno so računali, da bo ob koncu leta veliko starejših šolarjev odšlo v partizane. Razlog je bil tudi ta, da smo bili mladi precej uporniški in smo včasih tudi javno pokazali, da ne maramo okupatorjev. Vendar jim nihče od nas ni storil nič hudega. Brez sodbe so nas poslali v taborišče. Najprej smo mislili, da je to pomota, kajti pri prejšnjih racijah so večino jetnikov še isti dan izpustili, tokrat pa so vse aretirane, vključene v parih, odpeljali v taborišče.

V knjigi v delu, kjer pišete o izkušnjah iz taborišča, opisujete tudi srečanje z nuncijem Angelom Roncallijem, kasnejšim kardinalom in papežem (z imenom Janez XXIII.). Kako se spominjate tega srečanja?

Takrat sem bil zelo slabe volje. Tri dni smo morali namreč kot nori čistiti barako. Še preden smo opoldne pojedli tisto redko juho, so nas obvestili, da že prihaja, in smo morali pustiti kosilo ter iti v zbor. Tisti, ki niso bili več mladoletni, so morali stati v vrstah, mladoletni pa smo lahko sedeli v senci pod streho, tam, kjer je bila nekakšna kantina. Za druge nesrečnike, ki naj bi stali ure dolgo v vrsti na vročem avgustovskem soncu, pa zadeva ni bila preprosta. Še posebej zato, ker je bilo treba čakati kar šest ur. Kardinal je namreč prišel šele ob petih in je najprej šel v taboriščno bolnišnico, po eni uri pa je obiskal tudi nas. Vendar ni bil kriv, da so nas zbornali že toliko ur prej. Verjetno je zaradi vročine in svoje nenavadno obilne postave počakal nekaj časa ter raje prišel pozno popoldne, ko ni bilo več tako vroče. Mladoletni smo dobili po kilogram sadja, vendar ga nisem mogel prebaviti, ker sem malo pred tem prebolel grižo. Zato ►

► sem bil kljub sadju zelo slabe volje. Kasneje pa sem pomislil, da je bil to edini človek, ki nas je obiskal, ker nas je imel za nič krive. Sicer pa v tistih šestih mesecih, kolikor časa sem bil zaprt, ni bilo blizu nobenega predstavnika Rdečega križa. V takih razmerah smo na kardinala gledali precej zadržano, ker smo bili strašansko shujšani, on pa zelo obilen po postavi. Je pa vsakemu dal zgibanko in bronasto svetinjico, vendar sem žal kasneje vse, kar sem dobil v internaciji, vrgel v smeti, da bi pozabil na tisto, kar sem tam doživel. Danes mi je za to žal, saj nisem pozabil, tiste stvari pa so šle po gobe.

Kakšen vtis ste dobili o Italijanih, če odmišlimo genocidno politiko fašistov?

Tisti, ki so nas stražili, so to pač vzeli kot svojo dolžnost. Bilo je tudi nekaj jetnikov iz Ljubljane, ki so jih pripeljali nekaj dni za nami in so bili pohabljeni; eden je bil celo brez nog na primitivnem, doma narejenem invalidskem vozičku. Že naslednji dan so jih poslali nazaj. Vsi, ki smo ostali in začeli stradati, pa smo vsak zase razmišljali le o tem, kako bomo preživeli. Nisi se smel smiliti samemu sebi, sicer bi te kmalu pobralo. Šele kasneje, ko sem pisal knjigo, sem se nekoliko bolj poglobil v vse to. V taboriščno bolnišnico je prihajal vojaški zdravnik dr. Mario Cordaro, ki je tako zares vzel Hipokratovo prisego, da se je celo zelo dobro naučil slovensko. Čisto drugače je bilo, ko so nas proti koncu leta 1942 poslali v Treviso. Tamkajšnji zdravnik nas je pregledoval kot živino, ker ni znal slovensko. Morda je samo otopel, ker je videl toliko hudo bolnih, pa nam ni mogel pomagati.

Je v Gonarsu še kakšen ostanek taborišča? Menda so Italijani ostanke taborišča po vojni pospravili ...

Da, kakih trideset let kasneje sem se s kolegom vračal s sejma Hi-Fi v Milanu in sem želel spotoma videti ostanke tega taborišča. Ime kolega sem pozneje našel v Lajovčevi knjigi Med svobodo in rdečo zvezdo kot udbovca. Najprej sva šla v neko kavarno in vprašal natakarja, kje je taborišče, pa je dejal, da ga ni več, da je samo še pokopališče taboriščnikov. Morda se boste spomnili, da je italijanski predsednik vlade Silvio Berlusconi rekel, da so nas poslali tja na počitnice. Na počitnice, pa vklejjeni? Te počitnice so bile tako temeljite, da tam še danes počiva 453 taboriščnikov, pretežno najstnikov, ki so na »počitnicah« umrli. Ko sva se tja pripeljala z avtom, ki sem ga vozil jaz, nisem vedel, kako bom reagiral, zato sem rekel kolegu, naj me pusti samega in naj počaka v avtu. Na bronastih spomenikih sem tu in tam prebral imena svojih prijateljev, sošolcev in znancev in takrat me je zvilo. V avto sem se vrnil precej pobit in objokan. Motilo me je tudi, da so bila vsa pojasnila

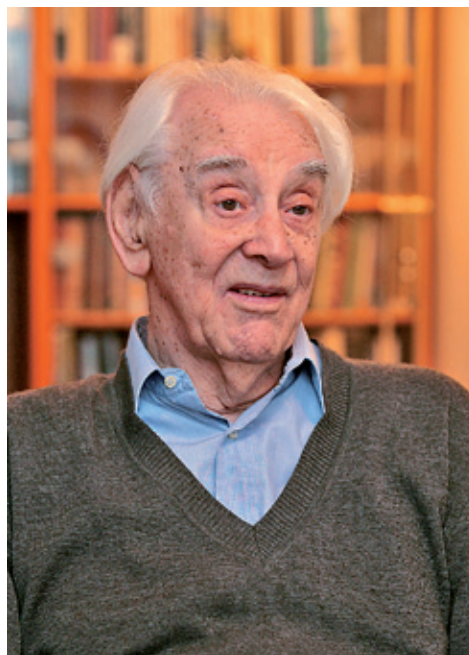
tam napisana v srbsčini, čeprav smo bili skoraj vsi taboriščniki Slovenci.

Po prihodu iz taborišča dolgo časa niste mogli diplomirati. Zakaj?

Ko sem po vojni začel študirati, sem se moral sam preživljati, starši se niso dosti menili zame; brat, ki me je rešil iz taborišča in me je s hrano, ki jo je prinašal z dežele, postavil spet na noge, se je poročil in odselil. Čeprav sem bi še bolan, sem se moral znajti. Od vpisa na fakulteto za elektrotehniko do diplome sem potreboval kar šestnajst let in vmes sem veliko delal. Ko sem diplomiral, sem imel za seboj že pet let redne delovne dobe v stroki. Medtem sem se tudi poročil in dobil dva otroka. Skupaj sem leto in pol prebil po okrevališčih za tuberkulozne in pol leta v zdravilišču Golnik. Tam me je leta 1954 dr. Tomaž Furlan popolnoma pozdravil.

Omenili ste, da vas je tudi povojna komunistična oblast nadlegovala in ovirala.

Marca 1956 sem nastopil redno službo na Inštitutu za elektrovezve, ki je bil v ljubljanski Rižarni. Dogovorili smo se, da namesto 8

Bavconova spremna beseda je bila nekaj podobnega, kot da bi knjigi o holokavstu spremno besedo napisal Adolf Eichmann, ki je bil specialist za take stvari.

ur na dan delam le po šest ur (tudi ob sobotah), da mi je ostalo po dve uri na dan za študij. Seveda sem zato dobil 25 odstotkov nižjo plačo. Takrat mi je uspelo narediti tri izpite. Že na jesen istega leta pa so naš oddelek preselili v novo tovarno v Horjulu, kamor nas je vozil tovarniški avtobus. Pričakati sem ga moral za Bežigradom ob 5.20 zjutraj, nazaj pa nas je pripeljal ob 2.40. Zato v tistih treh letih nisem mogel narediti nobenega izpita, čeprav sem imel sobote, ko so drugi delali, proste. Profesor Poniž, ki je urejal revijo *Elektrotehniški vestnik*, kjer sem sodeloval, me je opozoril, da bodo tistim, ki predolgo študirajo, anulirali vse izpite. Takrat mi jih je manjkalo še devet od skupaj 36. Z direktorjem obrata sva se dogovorila, naj končam razvoj osciloskopa in rekonstrukcijo elektrokardiografa, potem bom dobil enoletni dopust. Tisto delo mi je vzele kar eno leto, vendar sem potem dobil obljubljeni dopust in začel po treh letih spet redno študirati. Malo pred poletjem sem se pripravil na najtežji izpit, to je na teoretsko elektrotehniko. Ko sem prišel na izpit, pa je bil prof. Koželj bolan in izpit so prestavili na jesen. Do jeseni sem še naprej poglobljeno študiral in delal vaje, izpit pa sem potem v prvem roku opravil. Sredi decembra, ko sem študiral za zadnji izpit (oddajnike), pa sem ugotovil, da bom moral tisto leto dni dopusta podaljšati za 14 dni, da bom dobro pripravljen. Odsel sem v Tobačno tovarno na Iskro IPT, kamor so med mojim dopustom preselili oddelek za razvoj elektronskih merilnih instrumentov, da se vnaprej dogovorim o »podaljškju«. Vendar direktor ni pokazal nikakršnega razumevanja in je zahteval, da pridem v službo že januarja. Začutil sem, da hoče preprečiti, da bi diplomiral, čeprav za zamudo nisem bil prav nič kriv. Moja žena, zdravnica, je že imela službo, zato se mi ni bilo treba bati za eksistenco. Odgovoril sem, da ne pridem, tudi če me vržejo iz službe. Nato sem naredil še zadnji izpit in se potem lotil diplome. Za to naj bi razvil t. i. šolski osciloskop, za kar sva se s horjulskim direktorjem že dogovorila takrat, ko sem dobil dopust. Na Iskri v Ljubljani pa so mi tudi pri tem delali težave. Nazadnje sem osciloskop le razvil in diplomiral. Tisti aparat so potem izdelovali še 12 let in so prodali 94 kosov (z nemškimi napisi na čelni plošči) celo podjetju RIM v München. Danes je original tistega osciloskopa razstavljen v vitrini Fakultete za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani (upam, da je še), zraven pa je še lepo vezano moje diplomsko delo. Tisto, ki sem ga moral ob diplomi oddati v fakultetno knjižnico, je namreč izginilo.

Kakšen motiv so imeli, da so vam metali polena pod noge?

Predvsem političnega. Kar se je takrat govorilo in pisalo, je bilo velikokrat popolnoma

nasprotno tistemu, kar se je delalo. Jaz pa sem to vzel zares in sem tako tudi delal in govoril, zato sem večkrat prišel navzkriž z uradno, vendar neizvajano ideologijo. Moj nekdanji študijski kolega, ki je precej prej diplomiral in je postal direktor Iskrine zunanje trgovine, mi je hotel celo preprečiti, da bi delal diplomo. Enkrat poleti se je zgodilo, da sem dobil ključ Iskrine koče na Krvavcu in nato za vikend tja odšel z vso družino. Pa je prišel direktor in smo se morali vsi kar najhitreje vrniti v dolino. Takrat sem kot že večkrat prej spoznal, da so nekateri *bolj* enakopravni.

Vas kot taboriščnika v fašističnem »lagerju« niso obravnavali kot antifašista?

Tega nisem obešal na veliki zvon. Res so me nekajkrat poslali v okrevališče, ker so vedeli, da sem zbolel v Gonarsu. Za zdravilišče sem bil namreč preveč zdrav, za normalno življenje pa premalo. Potem je bila neka delovna akcija in bi moral biti cepljen proti tifusu. Povedal sem, da še nisem povsem okrevan, vendar je partijski sekretar v letniku odločil, da se *moram* vseeno cepiti za *prostovoljno* delo. In ker sem občutljiv na beljakovine, sem se že na poti domov, še na ozemlju bolnišnice, onesvestil. Moja žena me je, ko sem ležal na tleh, nekako spravila k sebi in me na pol odvela nazaj tja, kjer so me cepili. Dali so mi kozarec vode in legel sem na klop za kako uro. Pozneje sem odšel domov brez težav. Vendar sem čez nekaj dni dobil serumsko reakcijo in tudi simptomi tuberkuloze so se tako poslabšali, da so me poslali v bolnišnico na Golnik. Tam sem moral ostati pol leta, da so me dokončno pozdravili.

Še danes se v naši družbi pojavlja nekakšno »pravilo«, da kdor ni za komunizem, je za fašizem. Ste to kdaj občutili?

Meni nihče ne more reči, da sem bil za fašizem, če so me Italijani zaprli za pol leta, zaradi česar sem bil potem enajst let bolan. Moram pa priznati, da sem tudi med »rdečimi« našel ljudi, ki so bili človeški in so razmišljali racionalno ter bili po srcu dobri. Vendar niso smeli tega javno kazati. Tudi med Nemci in Italijani oziroma med okupatorji sem našel take ljudi.

Svojo knjigo ste naslovlili *Moje življenje v totalitarizmu*. Ali opisujete izkušnje z vsemi totalitarnimi sistemi 20. stoletja? Na naslovnici so simboli vseh treh totalitarizmov.

Da, res je. In verjetno je prav zaradi komunističnega simbola, ki je vključen v naslov, moja knjiga težje izšla.

Napisali pa ste tudi knjigo o atomski bombi. Od kod motiv za to?

Odkar sem izvedel za prvo atomsko bombo, me je to področje zelo zanimalo, pa tudi jedrska fizika nasploh. Kasneje sem imel

Enkrat poleti se je zgodilo, da sem dobil ključ Iskrine koče na Krvavcu, kamor sem potem za vikend odšel z vso družino. Pa je prišel direktor in smo se morali vsi kar najhitreje vrniti v dolino. Takrat sem kot že večkrat prej spoznal, da so nekateri *bolj* enakopravni.

priložnost, da si to zadevo ogledam od blizu. Na svojem obisku v ZDA leta 1995 sem izkoristil priložnost, da sem obiskal Los Alamos in Albuquerque v državi New Mexico. Tam sem dobil veliko slikovnega in drugega gradiva, da sem lahko napisal manjšo knjižico o atomski bombi, ki je izšla kot tematska številka revije *Življenje in tehnika*. Več let po tem sem zbral še precej več materiala, da sem lahko napisal celo knjigo za naslovom *Atomska bomba*, ki je izšla leta 2007 pri založbi *Didakta*.

Atomski bombi, ki so ju Američani vrgli na Japonsko, sta pustili strahotne posledice. Pa vendar, se vam ne zdi, da so postali obračuni zahodnikov zaveznikov s pripadniki sil osi nekakšen alibi za komunistične zločine, češ saj so tudi Anglo-Američani obračunavali s sovražniki?

Tisto se je dogajalo med vojno, Huda jama pa se je zgodila po vojni. Takrat vojne ni bilo več. Poglejte, ameriške posadke letal, ki so npr. marca 1945 napadla Tokio z zažigalnimi bombami, so pobile skoraj sto tisoč ljudi, kar je več, kot je bilo v prvem dnevu mrtvih zaradi atomskega bombardiranja Hirošime. Ker pa se Japonci niso hoteli vdati po prvi atomski bombi – saj se niti niso mogli, ker so bile komunikacije uničene –, so čez tri dni vrgli

bombo še na Nagasaki. Japonci so se vdali šele 15. avgusta 1945. Če bi še naprej menili, bi Američani že avgusta vrgli tretjo atomsko bombo, septembra pa še dve. Ampak že ko so vrgli prvo bombo, so naročili posadkam letal, ki so letele bombardirati Japonsko z navadnimi bombami, naj spremljajo Radio Washington. Če bodo sporočili, da je vojne konec, jim je bilo ukazano, da morajo takoj odvreči vse bombe v morje in se vrniti. To je zelo pomemben podatek. Ko je konec vojne, mora biti tudi pobijanja konec.

Pri nas pa se je šele začelo ...

Da, pri nas pa se je najbolj množično pobijanje začelo šele po vojni – v imenu revolucije. O tem nemo priča 600 do sedaj odkritih množičnih grobišč in spomenik revoluciji, ki stoji na nekdanjem Trgu revolucije, danes Trgu republike. Poleg tega imamo povsod še veliko spomenikov in znamenj t. i. vojakov revolucije. Sprašujem se, kdaj bomo v Sloveniji, ki je članica EU, končno spravili te totalitaristične relikvije v kak muzej, kot so že storili na Madžarskem in v drugih državah nekdanjega sovjetskega bloka, ter postali normalna evropska država.

Slišal in bral pa sem tudi druge stvari: med vojno, ko so Anglo-Američani prodirali, so se jim nemški vojaki množično vdajali, ker

Na zboru za republiko 8. februarja so na Kongresnem trgu vihrale slovenske zastave in zastave Evropske unije. Ko pa so se »vseslovenski« vstajniki sprehajali po ljubljanskih ulicah, se ne spomnim, da bi videl kako slovensko zastavo, pač pa veliko takih z rdečo zvezdo ali s srpom in kladivom. In to naj bi bilo vseslovensko?

► so raje padli v roke zahodnim zaveznikom kot sovjetski vojski. Iz Stalingrada se je npr. vrnilo samo pet tisoč nemških vojakov od 90.000, kolikor so jih Rusi tam zajeli. Ker se je zahodnim zaveznikom vdalo tolikšno število nemških vojakov, so si morali skopati »zemljanke« za bivanje, saj v takratni po dolgem in počez zbombardirani Nemčiji ni bilo niti približno dovolj poslopij, kamor bi jih namestili. Günther Grass, ki so ga takrat ujeli, piše v svoji knjigi *Beim Häuten der Zwiebel*, da sta si izkopala zemljanko skupaj s poznejšim papežem Josefom Ratzingerjem. Za tolikšno množico ujetih je tudi močno primanjkovalo hrane.

Sedaj pa se govori, da je umrlo najmanj milijon nemških vojakov zaradi lakote. Če jih je bilo res milijon, kje so pokopani? Še najzanesljivejši dokumenti o mrtvih iz *Rheinwiesenlagerjev* so župnijske mrliške knjige iz bližnjih naselij. Po tam zbranih podatkih je umrlo okoli 7.000 ujetnikov in ne milijon! Menim, da se o milijonu govori in piše samo zaradi tega, da bi zmanjšali pomen in težo komunističnih zločinov. Tu velja upoštevati tudi element jeze –SS-ovci so namreč ob umiku iz Ardenov decembra 1944 pobili veliko ameriških vojnih ujetnikov. Zato Američani, ki so bili še dodatno ogorčeni, ko so odkrivali strahote nemških koncentracijskih

taborišč, niso bili ravno obzirni z ujetimi Nemci. Še najmanj nemških vojnih ujetnikov pa se je vrnilo iz Rusije.

Vrniva se k jedrskemu orožju. Ali obstaja realna možnost, da bi bilo to orožje še kdaj uporabljeno proti civilnemu prebivalstvu? Pri tem imam v mislih predvsem Iran in Severno Korejo.

Rekel bi tako: že po eni sami bombi, ki bi jo Iran ali Severna Koreja izstrelila proti ZDA ali njenim zaveznikom, bi Američani ti dve državi lahko izbrisali z obličja zemlje. Atomske bombe danes niso več za vojskovanje, ampak le še za zastraševanje. V Sovjetski zvezi je pred desetletji zmanjkalo dobrih 90 kosov dvokilotonskih »jedrskih kovčkov«. Taka, kakih 20 kg težka prenosna bomba je približno šestkrat šibkejša kot tista, ki so jo vrgli na Hirošimo. Če bi taka bomba prišla v roke teroristom, bi jo lahko uporabili. Vendar moramo upoštevati, da se nekateri materiali za izdelavo teh bomb postarajo v kakih desetih letih, zaradi česar se lahko poslabša njihova trdnost. Poleg tega so za komplicirano elektroniko, ki je potrebna za sprožitev atomske bombe, potrebne tudi baterije. Te pa zagotovo niso take, kakršne lahko kupite v vsaki trgovini. Kot vemo, se tudi baterije čez več let postarajo, da niso več za rabo. Zato

je verjetnost, da bi uporabili tako jedrsko orožje, majhna. Verjetnejši bi bil primitiven, morda celo samomorilski napad z dvema podkritičnima kosoma cepljivega materiala, ki bi ju zelo hitro sestavili v kroglo z nadkritično maso. En tak kos v obliki polkrogle bi namestili na tleh ob kaki visoki zgradbi, drugega, enakega in z luknjo v sredini, kjer bi bila vdeta žica, pa bi z višine spustili, da bi z veliko hitrostjo priletel dol in se tam združil s prvo polovico v nadkritično maso. Da bi pri tem res nastala kritična masa, bi bilo potrebnega precej več plutonija oziroma visoko obogatene urana, kot ga je treba za bombo, kakršna je uničila Hirošimo. Čeprav bi pri združitvi obeh kosov nastala jedrska eksplozija, ki bi bila precej šibkejša od tiste v Hirošimi, pa bi bile posledice vseeno zelo hude. Poleg tega bi taka primitivna bomba z radioaktivnimi produkti onesnažila precej večjo površino kot v Hirošimi, kjer je bomba eksplodirala 580 m visoko.

Se pravi, da te grožnje niso tako resne?

Prepričan sem, da Severna Koreja izsiljuje. Če bi poskušali svojo jedrsko grožnjo uresničiti, bi jih zelo hitro dobili po glavi. Razmere namreč niso več takšne kot pred desetletji v času klasičnega vojskovanja. Če bi tvegali napad z atomsko bombo, bi nasprotnik za povračilo uničil celotno državo. Kam pa naj bi se pri protinapadu skrili voditelji, ki bi zakrivali spopad? Zato sem prepričan, da je vse to le nekakšno »rožljanje s sabljo«.

Morda še skok k slovenski politiki. Kako komentirate aktualne slovenske razmere? Janševa vlada je padla, izvoljena je bila nova pod vodstvom Alenke Bratušek.

Zame je stvar popolnoma jasna. Če ne bi bilo tega cirkusa in bi Janez Janša ostal predsednik vlade, bi slaba banka ne samo razčistila, kdo je dobival posojila na »lepe oči«, ampak bi tiste, ki so to bodisi storili in ne morejo vrniti posojila ali omogočili, poklicali na odgovornost. S tem bi se izkazalo, kdo je deloval iz ozadja. Državni holding, v katerem bi združili razne doslej razpršene institucije, pa bi omogočil večjo preglednost investicij, kar bi preprečilo nadaljnje ropanje Slovenije. Potem bi ljudje, ki že od leta 1945 menijo, da imajo patent za vladanje, opravili za vedno. Zato hočejo preprečiti nastanek slabe banke ali jo vsaj onesposobiti ne glede na to, koliko bo to škodovalo naši skupni državi Sloveniji.

Bi to pomenilo tudi obračun s strici iz ozadja?

Nekako tako. Kar se sedaj počne, je izgubljanje dragocenega časa. Če bi bila Janševa vlada še na oblasti, bi zdajšnje ukrepe začeli uveljavljati, tako pa sedaj zavlačujemo. Denar ne bo prišel iz nič. Tudi nekdanji gospodarski minister Matej Lahovnik je javno povedal, da bomo morali do poletja plačati

nekaj milijard dolgov. In kje bomo dobili ta denar? Od tistih, ki so ga odnesli v tujino, prav gotovo ne. Saj tudi maček ni še nikoli prinesel klobase nazaj. Sadam Husein je tiste, ki so odnašali denar iz Iraka, povabil na večerjo, jim namignil, naj denar prinesejo nazaj, ter jim dal tudi »potrebno spremstvo«, da so to zagotovo storili. Kasneje pa je vse prikrajšal za glavo. Kaj takega pri nas ne bi mogli storiti. Ne znam si predstavljati, kaj hočejo ti ljudje doseči na daljši rok. Na krajši rok morda to, da nikogar, ki je sokriv za milijardno krajo, ne bodo postavili pred sodišče. Tako kot niso še nikogar obsodili npr. zaradi Hude jame. Kaj pa na daljši rok? Bodo šli ven in živeli od nakradenega denarja? Verjetno epiloga ne bom doživel. Evropa ne bo mirno opazovala take države, članice EU, ki je samo na zunaj demokratična, dejansko pa jo vodi jo rdeči strici iz ozadja.

Kako pa ocenjujete sintagmo »levi fašizem«, ki jo je februarja javno omenil nekdanji premier Janša?

Ta pojav so mnogi znani misleci že opisali v svojih knjigah. In točno to se pri nas dogaja. Imamo skupino grešnih kozlov, podobno

kot je veljalo za Jude v nacistični Nemčiji, pa tudi Slovenci nismo uživali obljubljenih pravic v fašistični Italiji. Pri nas to ne velja samo za kristjane, ampak tudi za vse tiste, ki ne marajo rdečega totalitarizma. Poglejmo proteste: proti Jankoviču jih je bilo zelo malo, veliko več, z napisi in slikami, jih je bilo proti Janši in proti mariborskemu županu Kanglerju. Tam so celo metali granitne kocke na policiste in v okna magistrata. Pozneje pa so protestniki vdrli v občinsko avlo. Kaj takega se ni zgodilo na ljubljanskem magistratu, čeprav so razlogi za to še veliko bolj upravičeni. Sicer pa nam na daljši rok ne more vladati ulica.

Na shodu Zbora za republiko 8. februarja so na Kongresnem trgu vihrale slovenske zastave in zastave Evropske unije. Ko pa so se »vseslovenski« vstajniki sprehajali po ljubljanskih ulicah, se ne spomnim, da bi videl kako slovensko zastavo, pač pa veliko takih z rdečo zvezdo ali s srpom in kladivom. In to naj bi bilo vseslovensko? Sicer pa smo lahko opazili, da na dan ustanovitve naše države 26. junija ali na obletnico plebiscita 26. decembra visi veliko manj državnih zastav kot 27. aprila, ko je leta 1941 peščica komunistov ustanovila »Protiimperialistično

fronto« v Vidmarjevi vili pod Rožnikom. Na plošči sicer piše, da je bila takrat ustanovljena Osvobodilna fronta. Ker to ni res, praznujemo danes ta dan kot dan upora proti okupatorju. Ko sem bil 26. junija v Bovcu, na občinski stavbi niso izobesili državne zastave, kar imam »ovekovečeno« celo na fotografiji. Drogovi za zastave so ostali prazni. Jim ni prav nič mar za našo skupno državo? Se Primorci ne čutijo Slovence?

V zadnjem času se precej govori o plagiatstvu v raziskovalnem delu. Pri Alenki Bratušek se o tem molči, medtem ko so Kanglerju odvzeli akademski naziv.

Seveda smo priče dvojnemu merilu. Bi pa predlagal naslednje: v avli sodišča stoji velik marmornat kip Pravice s tehtnico. Ker tista tehtnica ni v ravnotežju, čeprav je še prazna, to nekako simbolično prikazuje naše današnje razmere. Za še vernejši prikaz pa bi morali Pravici odvzeti prevezo čez oči in ji jo narediti za eno oko; npr. za tistega, ki bi sicer moralo videti Jankovičeve finančne transakcije, 400 zanemarjenih zadev tožilca Železnika ali krivce za zločine, storjene v Hudi jami ...

Peter Starič Moje življenje v totalitarizmu

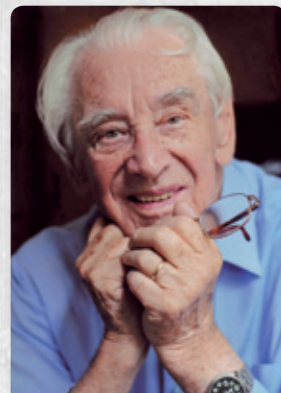
**Napovedujemo
izid nove knjige**

V knjigi je opis, kako je avtor doživel totalitarizem, ki se je pri nas začel aprila 1941, ko so Slovenijo zasedli fašisti in nacisti, končal pa šele leta 1991, ko smo dokončno zavrgli komunistično ideologijo.

Že leto dni po okupaciji so Italijani odgnali večino gimnazijcev višjih razredov in drugih fantov v koncentracijsko taborišče Gonars. Avtorjev slikovit in obsežen opis razmer v taborišču je še zlasti zanimiv zato, ker je iz »prve roke«. Tam je zbolel za tuberkulozo in grižo, ki je pokosila veliko njegovih vrstnikov. Imel je srečo, da je preživel, vendar je potreboval kar 11 let, da si je dokončno pozdravil tuberkulozo.

Potem ko se je maja 1945 končala 2. svetovna vojna, je pri nas zavladal komunistični totalitarizem. Čeprav je prinesel brezplačen študij, zdravstveno oskrbo in še veliko drugih koristnih ukrepov, je pri nas zavladalo enoumje. V takih razmerah je avtor doštudiral za inženirja elektronike. Pozneje se je za tri leta zaposlil v ZDA, ko pa se je vrnil, ni mogel v celoti uveljaviti tam pridobljenega znanja. Nasploh je nespametna, na ideologiji temelječa gospodarska politika sčasoma pripeljala do razkroja in razpada Jugoslavije leta 1991, s čimer se konča jedro pripovedi. Avtor opisuje, kako se je zatekal v planinarjenje in glasbo ali se poglobil v svoje delo, kadar mu je bilo to omogočeno. Zato bo knjiga mestoma zanimiva tudi za tiste, ki se ukvarjajo z elektroniko, saj avtor ni mogel popolnoma ločiti svoje pripovedi od poklica, ki ga je pritegnil že kot petnajstletnika.

Knjigo lahko naročite
pri založbi
Nova obzorja d.o.o.,
po telefonu
01/24 47 200
ali po elektronski pošti
knjigarna@demokracija.si.

Cena: 29,99 EUR